

Durbes pilī Tukumā atklās vērienīgu izstādi par 18. līdz 20. gs. angļu dekolēto fajansu Latvijā

2022. gada 10. novembrī 14.00 Durbes pilī (M. Parka ielā 7, Tukumā) durvis vērs vērienīga lietišķi dekoratīvās mākslas izstāde “Zili baltās pasaules valdzinājums. Angļu dekolētais fajanss Latvijā, 18.–20. gs.”. Izstāde, kura nedaudz atšķirīgā komplektācijā bija skatāma Cēsu vēstures un mākslas muzejā, tagad iekārtota Durbes pilī un tajā eksponēti grezni priekšmeti no 13 Latvijas muzejiem un 2 privātkolekcijām, to vidū daudzi ar trīs gadsimtu senu vēsturi. Pirms izstādes atklāšanas, plkst. 11.00, interesenti aicināti uz semināru, kur būs iespēja klausīties mākslas zinātnieka Dainī Bruģa lekciju “Ieskats angļu dekolētā fajansa vēsturē un daudzveidībā”.

Kā liecina izstādes apakšvirsraksts, tās tēma ir angļu dekolētais fajanss – vērienīga lietišķi dekoratīvās mākslas nozare, kura vieno gan traukiem izmantotais materiāls – fajanss –, gan to apdares veids, kad trauku virsmas rotātas ar mehāniski pavairotiem grafiskiem dekoriem jeb tā sauktajiem dekolēm. 19. gadsimtā, kas bija angļu dekolētā fajansa “ziedu laiki”, šī nozare izvērtās par globāla mēroga industriju, sekmējot vesela Anglijas reģiona ekonomisko izaugsmi un veicinot līdzīgas ražošanas attīstību arī citās Eiropas zemēs, tostarp arī Latvijā.

Dekolētā fajansa izstrādājumi, kurus rotā galvenokārt dobspiedes tehnikā pavairoti un uz trauku virsmas mehāniski pārnesti dekori, ilgstoši tika vērtēti ievērojami zemāk par jebkuru ar brīvu roku apgleznotu porcelāna priekšmetu un vairāk uztverti kā rūpniecisks produkts. Pēdējos gadu desmitos šī attieksme būtiski mainījies, atzīstot, ka arī šādiem priekšmetiem, līdzīgi kā Rembranta ofortiem, “atspiedumu” skaits nemazina sākotnējā mākslas darba estētiskās kvalitātes.

Angļu fajansa apdarē izmantoto dekolū skaita ir patiesi milzīgs, jo pēc speciālistu aplēsēm dažādās ražotnēs kopumā vēsturiski lietots ne mazāk kā 18 000 dažādu dekolū, un to tematiskā daudzveidība ir gluži pārsteidzoša. Bieži kā dekolū prototipi izmantoti mākslinieciski augstvērtīgi gleznotāju, grafiķu un ilustratoru darbi, un šādi dekorēti trauki apliecina ne vien industriālā laikmeta tehnoloģiskos sasniegumus, bet arī tajā valdošos estētiskos ideālus un modes tendences.

Izstādes autors un mākslas zinātnieks **Dainis Bruģis**: “19. gadsimtā un 20. gadsimta sākumā angļu dekolētā fajansa trauki lielā skaitā tika lietoti arī Latvijā, un, ja sākotnēji tie rotāja lielākoties muižnieku un turīgāko pilsētnieku galdus, jau 19. gadsimta nogalē tādi atrodami arī vidusšķiras un pat pašu vienkāršāko ļaužu mājokļos. To, ka tas tā tiešām bija, apstiprina gan dokumenti (piemēram, muižu inventāra saraksti), gan vai ikkatras vēsturiskas celtnes izpētē lielā skaitā uzietās šādu trauku lauskas.”

Izstāde apmeklētājiem sniedz patiesu estētisku baudījumu, atklājot gluži pārsteidzošo dekolētā fajansa trauku un to dekoru daudzveidību, sniedzot plašu informāciju par dekolēšanas tehnikām, dekolos izmantotajām krāsām, uz šādi rotātiem traukiem atrodamo zīmju nozīmi u.tml. Izstādē rādīts arī tas, kā angļu dekolētā fajansa ražotāji pielāgojās ārzemju tirgiem un kā šo sākotnēji angļu monopolizēto tehnoloģiju apguva arī citās Eiropas zemēs.

Izstādes autori ir mākslas zinātnieki Ina Līne un Dainis Bruģis. Izstādē pārstāvētās privātkolekcijas: Daiņa Bruģa kolekcija Bauskā, Agritas Tipānes kolekcija Rīgā. Izstādei savus priekšmetus atvēlējuši 13 Latvijas muzeji: Turaidas muzejrezervāts, Ventspils muzejs, Latvijas Nacionālais mākslas muzejs "Rīgas Birža", Valmieras muzejs, Talsu novada muzejs, Rīgas pašvaldības kultūras iestāžu apvienības muzejs "Rīgas Jūgendstila centrs", Piebalgas muzeju apvienība "Orisāre", Cēsu Vēstures un mākslas muzejs, Rundāles pils muzejs, Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejs, Gulbenes novada vēstures un mākslas muzejs, Tukuma muzejs.

Izstāde Durbes pilī skatāma no 2022. gada 10. novembra līdz 2024. gada 31. martam.

Par Durbes pili

Durbes pils ir vienīgā no agrākajām Latvijas muižu kungu mājām, kur atjaunots 19. gadsimta beigu un 20. gadsimta sākuma interjers un radīts priekšstats par vācbaltu kultūru. Restaurēto kungu māju ietver plašs ainavu parks ar rotundu un augstu akmens tiltu. Muzejs piedāvā izstādes, ekskursijas, klasiskās mūzikas koncertus, kā arī programmas skolēniem un ģimenes kazu programmas jaunlaulātajiem.

Teksts

Izstādes autors un mākslas zinātnieks **Dainis Bruģis**

Durbes pils

Ilze Strautmane - vadītāja
M. Parka 7, Tukums
T: 26305946
E: durbespils@tukumamuzejs.lv
www.tukumamuzejs.lv
Facebook: Durbes pils

Durbes pils darba laiki

Pavasara un vasaras sezonā (20. aprīlis - 20. oktobris)

No otrdienas līdz svētdienai: 10.00–17.00

Pirmdienās: slēgts

Rudens un ziemas sezonā (21. oktobris - 19. aprīlis)

No otrdienas līdz piektdienai: 10.00–17.00

Sestdienās un svētdienās: 11.00–16.00

Pirmdienās: slēgts

leejas maksa:

Skolēniem un studentiem - 1,50 EUR; pieaugušajiem - 2,50 EUR; pensionāriem un personām ar invaliditāti - 1,50 EUR, ģimenes biļetes - 5.00 un 6.00 EUR.

Pielikumā:

Afiša un attēli no izstādes

Informāciju apkopoja:

Tukuma muzeja
Komunikācijas nodaļa
Tāl.: (+371) 20247001
E-pasts: pr@tukumamuzejs.lv

Sekoiet mums

www.tukumamuzejs.lv. Twitter: [Tukumamuzejs](#). **Facebook:** [Tukuma muzejs](#), [Tukuma Mākslas muzejs](#), [Durbes pils](#), [Mākslas galerija „Durvis”](#), [Tukuma pilsētas vēstures muzejs „Pils tornis”](#), [Tukuma Audēju darbnīca](#), [Pastariņa muzejs](#), [Džūkstes Pasaku muzejs](#).